

Asia

Euroopan unionin tiedonanto ”Euroopan unioni, Latinalainen Amerikka ja Karibia: Yhdistäen voimat yhteiselle tulevaisuudelle

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan unionin tiedonanto ”Euroopan unioni, Latinalainen Amerikka ja Karibia: Yhdistäen voimat yhteiselle tulevaisuudelle” julkaistiin 16.4.2019. Sen valmistelu käynnistettiin jo keväällä 2018. Jäsenmailla oli mahdollisuus antaa vapaamuotoisia ehdotuksiaan prosessiin, minkä Suomi teki keväällä 2018.

EU:n ulkoasiainneuvosto tekee asiaan liittyvät päätelmät näillä näkymin 13.5.2019. Tiedonanto ja päätelmät muodostavat yhdessä strategian.

Suomen kanta

Suomi pitää tiedonantoa ajankohtaisena, monipuolisena ja kattavana ohjaamaan EU:n suhteiden kehittämistä Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden kanssa.

Suomen tärkeimmät tavoitteet UAN-päätöslauselmaneuvoittelussa on ollut saada vahvat viittaukset sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen puolustamiseen sekä kauppaan ja investointeja tukevien politiikkojen edistämiseen.

Pääasiallinen sisältö

EU:n tiedonanto koostuu johdannosta ja varsinaisesta visioivasta pääkappaleesta ”Puolustamaan yhteisiä arvoja ja etuja” (Stand up for our shared values and interests), näitä toiminnallistavasta ”Visiosta toimintaan” (Moving from vision to action) ja ”Kohti yhteistä agenda” (Towards a joint agenda).

EU katsoo tiedonannon johdannossaan, että sillä on historiasta ja samasta arvopohjasta juontuva menestyksenkäs ja pitkäaikainen kumppanuus Latinalaisen Amerikan ja Karibian (LAC) kanssa. EU-LAC-yhteistyötä on institutionalisoitu vuodesta 1999 lähtien, ja se pohjaa perusoikeuksiin, kestävään kehitykseen ja vahvaan sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään. Viimeisten vuosikymmenten aikana

EU-LAC-integraatio heijastuu 27 eri vapaakauppa- tai poliittisen ja yhteistyön sopimuksena, vahvana YK-yhteistyönä ja tiiviinä yhteistyönä esim. Pariisin ilmastopimuksen ja YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030:n puitteissa. EU on LAC-alueen kolmanneksi suurin kauppakumppani (225,4 mrd € v. 2018), suurin investoija (784,6 mrd € v. 2017). EU on LAC-alueen suurin kehitysyhteistyökumppani (3,6 mrd € vuosina 2014-2020 sekä humanitaarista apua 1,2 mrd €).

Tässä kontekstissa EU pitääkin tärkeänä, että se vahvistaa poliittista kumppanuuttaan LAC-maiden kanssa ja haluaa luoda vision vahvemmassa ja modernimmassa alueiden välisestä kumppanuudesta, luoda strategian Euroopan ulkosuhdehallinnolle pohjautuen sen keskeisiin aiempiin asiakirjoihin kuten EU:n globaalistrategiaan ja eurooppalaiseen kehityspoliittiseen konsensukseen sekä kestävä kehityksen toimintaohjelmaan Agenda 2030:een. Tiedonannossa arvioidaan, että muuttuva geopoliittinen ympäristö tuottaa uusia haasteita, mutta myös mahdollisuuksia kumppanuutta varten. Globaalit muutokset molemmilla alueilla tarvitsevat entistä kunnianhimoisempaa ja innovatiivisempaa otetta perinteiseen avunantaja-avunsaaja-logiikkaan nähden. EU voi toisaalta omalla alueellisella integraatiomallillaan antaa eväitä LAC-maiden ongelmien ja haasteiden ratkomiseen.

Tiedonannon visioiva pääkappale ”Puolustamaan yhteisiä arvoja ja etuja” (Stand up for our shared values and interests) jakaantuu neljään EU-LAC-suhteiden ydinalaan: Kumppanina vaurauteen (Partnering for prosperity), Kumppanina demokratiaan (Partnering for democracy), Kumppanina resilienssissä (Partnering for resilience) ja Kumppanina tehokkaaseen globaaliin hallintaan (Partnering for global governance).

Kumppanina vaurauteen (Partnering for prosperity) -teemassa EU katsoo tärkeäksi talouden ja kasvun kehittämisen LAC-alueella. Kestävien tulosten aikaansaamiseksi on tärkeää vähentää eriarvoisuutta, lisätä säällistä työtä ja suunnata taloutta vihreään ja kiertotalouteen. Esimerkkeinä tässä EU haluaa LAC-kumppaneidensa kanssa:

- tukea alueiden sekä sisäistä että välistä kestävä kauppaa ja investointeja, saattaa päätökseen kauppa- ja investointisopimuksensa, edistää näiden nopeaa ja täyttä ratifiointia sekä tukea alueellista integraatiokehitystä aktivoiden konkreettista yhteistyötä esim. Tyynenmeren allianssin kanssa
- edistää vihreää taloutta tukien mm. vähähiilistä energiatransitiota
- tukea parempia työoloja ja pk-yritysten kasvua kansainväliset työstandardit huomioiden ja edistää yritysten yhteiskuntavastuullisuutta
- edistää investointeja tietoon, innovaatioihin ja henkiseen pääomaan
- edistää digitaalista taloutta ja yhdistyvyyttä (connectivity) alueiden välillä ml. regulatorista yhteistyötä sekä edistää infrastruktuurikehitystä nopeiden laajakaistayhteyksiä.

Kumppanina demokratiaan (Partnering for democracy) -teema on tiedonannon mukaan EU-LAC-kumppanuuden keskiössä. EU jatkaa demokraattisten periaatteiden puolustamista ja edistämistä LAC-maiden kanssa. Demokraattisten poliittisten järjestelmien edistäminen on EU:n ulkopoliitiikan prioriteetteja. Puutteet esim. hallinnossa, demokratiassa, ihmisoikeuksissa, oikeusvaltiossa tai gender-oikeuksissa luovat perusongelmia minkä tahansa yhteiskunnan kehittymiselle. Suhteessaan LAC-

alueeseen EU priorisoi ihmisoikeuksien ja demokraattisten periaatteiden kunnioittamista:

- tehostamalla alueellista yhteistyötä ja kahdenvälistä yhteistyötä sekä tekemällä yhteistyötä relevanteissa YK-elimissä
- tukemalla virkeää kansalaisyhteiskuntaa mm. tukemalla toimittajien, ihmisoikeus- ja ympäristöpuolustajien tilan lisäämistä
- pyrkimällä vähentämään edelleen korkeaa gender-pohjaista väkivaltaa, tekemällä yhteistyötä LAC-maiden kanssa naisten ja tyttöjen sosioekonomisten oikeuksien puolesta
- tukemalla demokraattisia, vastuullisia ja transparentteja instituutioita, tukemalla reiluja ja vapaita vaaliprosesseja sekä edistämällä korruption, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaisia toimia mm. teknisen avun, parhaiden käytäntöjen ja näihin liittyvien kansainvälisten sopimusten ratifiointien ja toiminnallistamisen kautta.

Kumppanina resilienssissä (Partnering for resilience) –teemassa EU näkee sosiaalisen yhtenäisyyden olevan alituisesti uhattuna esim. globalisaation, sosiaalisen epätasa-arvoisuuden, nopean kaupungistumisen, ilmastomuutoksen, ympäristön pilaantumisen, katastrofien, muuttoliikkeiden ja maanpakolaisuuksien vuoksi. EU esittää lääkkeeksi monikerroksista ja räätälöityä lähestymistapaa resilienssin lisäämiseksi. Tällaisia toimia ovat mm:

- luonnonvarojen ja ekosysteemien kestävä käytön edistäminen
- vuoteen 2020 ulottuvan luonnon monimuotoisuutta koskevan EU-strategian toiminnallistaminen
- katastrofien hallinnan ja pelastuspalveluiden koordinaation tukeminen ja yhteistyön syventäminen
- sosiaaliseen koheesioon, sosiaaliseen suojeluun, verohallintaan (tax good governance) ja rahoitusääntelyyn liittyvän dialogin ja yhteistyön tehostaminen
- turvallisuusyhteistyön, järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen yhteistyön sekä kansalaisten turvallisuutta lisäävän dialogin ja lainvalvontaviranomaisten välisen yhteistyön edistäminen
- migraatioon ja liikkuvuuteen liittyvän dialogin ja yhteistyön edistäminen ml. YK:n parissa
- kulttuuriyhteistyön ja kansalaisten välisten vaihto-ohjelmien, kulttuurien välisen dialogin sekä kulttuuri- ja luovien alojen yhteistuotantojen ja kumppanuuksien edistäminen

Kumppanina tehokkaaseen globaaliin hallintaan (Partnering for global governance) –teemassa EU pitää keskeisenä tavoitteena EU-LAC-kumppanuudelle ylläpitää, uudistaa ja vahvistaa tehokasta multilateralismia. Molemmat alueet yhdessä kattavat noin kolmanneksen YK:n jäsenjärjestöistä, merkittävän osan G20-ryhmistä ja 2/3 OECD-jäsenmaista. Kumppanuudessa multilateraalaisella tasolla EU haluaa:

- edistää yhteistyötä LAC-maiden kanssa yhteisen turvallisuus- ja puolustuspoliitiikan missioiden ja operaatioiden kautta sekä edistää turvallisuutta ja rauhaa maailmanlaajuisesti
- tukea YK-järjestelmän rauhaan, turvallisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä uudistuksia ja hallintaa
- yhdistää voimat Pariisin ilmastopöytäkirjan täydeksi toiminnallistamiseksi ja mobilisoida globaalia tukea puhtaaseen energiaan siirtymisessä
- kehittää edelleen alueiden välistä yhteistyötä valtamerten hallinnassa
- johtaa Agenda 2030:n toteuttamista ja kehittää yhteistä agendaa monenkeskisen kauppajärjestelmän vahvistamiseksi Maailmankauppajärjestö WTO:n sopimusten tehokkaalla toteuttamisella ja WTO:n uudistamisella.

Tiedonannon toiminnallistavasta ”Visiosta toimintaan” (Moving from vision to action) -osuudessa EU pitää tärkeänä edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi sitä, että molemmat, EU ja LAC, uudistavat sitoutumisensa näihin päämääriin. EU hakee entistä strategisempaa lähestymistapaa LAC-maiden kanssa. Pääkeinoina EU näkee seuraavat tavat:

- strategisempi poliittinen sitoutuminen
- yhteistyö suuremman vaikuttamisen saamiseksi
- kansalaisyhteiskunnat ajureina

EU:n näkemyksen mukaan on tarve tehdä yhteistyötä niiden alueellisten ryhmien ja maiden kanssa, jotka haluavat ja ovat kykeneviä lisäämään yhteistyötä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kaikkien kanssa ei tarvitse tehdä samoja asioita, koska eri mailla voi olla kovin erilaisia politiikkaprioriteetteja, tarpeita ja välineitä. EU:n poliittiset dialogit useiden LAC-maiden kanssa tai alueiden kanssa jatkavat EU-LAC-suhteiden ohjaamista ja jaettujen prioriteettien identifiointia. EU tukee alueellista integraatiota LAC-alueen eri ryhmittymien kanssa. Näitä ovat mm. Celac, Sica, Cariforum, Caricom, Mercosur ja Tyynenmeren allianssi. Konsultaatioita etenkin monenkeskisten kansainvälisten konferenssien alla pidetään tärkeinä yhteisten tavoitteiden aikaansaamiseksi. Tiedonanto tarkastelee myös Venezuelaan liittyvän kansainvälisen yhteysryhmän ICG:n (International Contact Group) merkitystä yhtenä instrumenttina. EU:n yhteistyö LAC-alueen kanssa perustuu avoimeen regionalismiin ja win-win-ratkaisujen saavuttamiseen. EU tavoittelee myös vastuullista kauppaa ja investointipoliittikkaa.

Suuremman vaikutuksen aikaansaamiseksi EU-LAC-yhteistyön tulee olla räätälöity, politiikkaprioriteetteihin vastaava, kokonaisvaltainen, koherentti ja pohjautua Agenda 2030:een ja muihin kansainvälisiin velvoitteisiin. Kehitysyhteistyön tulisi kohdistua sinne, missä on suurimmat tarpeet. Tiedonanto linjaa myös, että EU:n pitää pyrkiä käyttämään koko instrumentti- ja ohjelmavälikäyttöä sekä tuottaa uusia innovatiivisia keinoja. Tärkeitä tässä suhteessa ovat esim. politiikkadialogit, jaettu tieto ja osaaminen, julkisen ja yksityisen rahoituksen edistäminen sekä kolmikantayhteistyö. Tiedonanto korostaa myös Euroopan investointipankin ja kansallisten kehitysrahoitusinstituutioiden merkitystä.

Tiedonanto muistuttaa myös, että EU:n omat kansalaisyhteiskunnat toimivat ajureina ja luettelee eri toimijoita; myös parlamentaarinen ulottuvuus on keskeinen komponentti EU-LAC-yhteistyössä. EU:n tulee jatkaa yhteistyötään muiden alueellisten ja biregionaalisten järjestöjen kanssa, kuten Amerikan valtioiden järjestö OAS:n, Iberoamerikkalaisen sihteeristön ja Latinalaisen Amerikan kehityspankin kanssa. Kansainväliseksi järjestöksi muuttuva EU-LAC-säätiö on myös tärkeä toimija.

Lopuksi tiedonanto korostaa, että kumppanuuden pitää ottaa rohkeammin kantaa arvoihin ja muihin tärkeisiin teemoihin kuten vaurauteen, demokratiaan, resilienssiin ja tehokkaaseen kansainväliseen järjestelmään – ja hyödyntää paremmin ja kohdistetummin EU-LAC-suhteiden eri ulottuvuuksia. EU on halukas tekemään yhteistyötä niiden maiden ja ryhmittymien kanssa, jotka haluavat edistää samoja tavoitteita.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Tiedonanto ei edellytä päätöstä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Tiedonanto on esitelty Euroopan parlamentille 17.4.2019

Kansallinen valmistelu

Ulkoministeriön Latinalaisen Amerikan ja Karibian yksikkö järjesti vapaaehtoisesti 2.3.2018 kansallisen keskustelutilaisuuden ”Discussion with MFA and stakeholders on the new EU-LAC strategy”, johon yksikkö kutsui sekä kansalaisyhteiskunnan että yritysmaailman sekä muita sidosryhmiään ehdottamaan toiveitaan strategiasta Euroopan ulkosuhdehallinnon edustajalle. Suomen vapaaehtoiset kirjalliset kommentit jaettiin 6.4.2018 EU:n jäsenmaille (WK 4006/2018 INIT). Suomen lisäksi kommentteja jakoivat Alankomaat, Itävalta ja Ranska. EUH järjesti vielä kesällä 2018 jäsenmaille lähetekeskustelun Colac-työryhmän yhteydessä Brysselissä.

Eduskuntakäsittely

EU:n tiedonantoa ei käsitellä eduskunnassa etukäteen.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Tiedonanto 16.4.2019.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

UM/Latinalaisen Amerikan ja Karibian yksikön päällikkö Ari Mäki, 040-7536865

UM/Ln Katja Karppinen-Njock, 050-4094347

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
